

AGÓRA

OKTATÁSI KEREKASZTAL

Oktatáspolitikai téziseinkről röviden

Elvárt, kívánatos nevelési-oktatási eredmények

Az oktatáspolitikának az elvárt, kívánatos oktatási eredmények elérését kell szolgálnia. E legátfogóbb kérdéskörre nem adható válasz mindaddig, míg az egyes területek meg nem fogalmazzák a saját céljaikat, kívánatos eredményeiket. A viták lezárásaként oktatáspolitikai alapvetéseinket szeretnénk a kívánatos oktatási eredmények megfogalmazásával megkoronázni.

Jó kormányzás

A jó oktatási kormányzás alapelve: „A gyermekek joga mindenek feletti”. A jó kormányzás követi a szubsidiaritás elvét, azaz azt az elvet, hogy a közösségek saját kérdéseikben – amelyek más nagyobb közösségeket nem érintenek – maguk döntsenek. Az állami felelősségvállalás mellett utat enged az öngondoskodásnak; öröködi a szabadságjogok és a méltányosság érvényesítése felett. Olyan szabályokat, elvárásokat fogalmaz meg, amelyek árnyaltan integrálják, harmonizálják a különböző érdekeket. Támogatja a kutatást és az innovációt, s döntéseiben, intézkedéseiben támaszkodik is azok eredményeire. Stratégiáját a pluralista demokrácia alapján, a jelentősebb ellenzéki erővel egyetértésben fogalmazza meg.

Tartalmi szabályozás

Egy bizonyos – igen alacsony – arányon túl az egységes tananyag kontraproduktív, szükségszerűen csökkenti az oktatás hatékonyságát. *Kétszintű szabályozásra* van szükség, ahol az óvodai nevelés országos alapprogramja, a Nemzeti alaptanterv, a Kollégiumi nevelés országos alapprogramja és a szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményei általános, keretjellelű szabályokat tartalmaznak, amelyek azonban minden iskolára nézve kötelezőek és számon kérhetőek, és ahol a helyi tantervben kifejeződik az iskolák helyi kultúrája.

Intézményi minőségirányítás és rendszerszintű minőségértékelés

A minőségirányítás (-értékelés) alapvető feltétele, hogy az intézményrendszer és az egyes intézmények számára is olyan, *világos célok* legyenek megfogalmazva, amelyekhez *reális feladatok* rendelhetők. A *célok teljesülését* jelentős mértékben az érintett szereplők konszenzus közeli elégedettsége igazolja vissza. Az érintett szereplők „kritikus, baráti” segítségére különbö-

ző tulajdonformákban alapított szervezetek álljanak készenlétben. A segítség erőforrásait alapvetően az állami költségvetés biztosítsa.

Pedagógusok és a közoktatás további szakmai szereplői

Az elmúlt évtized hazai és nemzetközi kutatási eredményei meggyőzően bizonyították, hogy a diákok iskolai fejlődését az oktatáspolitikai által is befolyásolható tényezők közül elsősorban a tanári munka minősége határozza meg. A pedagógiai hozzáadott érték forrása az a nevelő közösség, amely az egyéni pedagógiai teljesítmény feletti minőséget képvisel. Az eredményes oktató-nevelő munkához az óvónő, tanító, tanár egyenrangú partnereként megfelelő számú, megfelelően képzett más végzettségű, feladattá szakemberre is szükség van.

Szakképzés a közoktatásban, a közoktatás és a munka világa

A közoktatási szakképzés nagy figyelmet érdemel, hiszen az általános iskola után a tanulók kétharmada szakképző iskolában – szakközépiskolában vagy szakiskolában – tanul tovább, és a gimnáziumban érettségizettek közül is sokan kapcsolódnak be az iskolai szakképzésbe. Az iskolai szakképzés feladata, hogy felkészítse a tanulókat fél évszázados gazdaságilag aktív életükre, képessé téve őket az élethosszig tartó tanulásra, a körülményekhez való rugalmas alkalmazkodásra. Ehhez a szakmai és a közismerteti képzés és a kulcsképeségek fejlesztése egyaránt szükséges.

Méltányosság

Az esélyegyenlőtlenségek szintje Magyarországon rendkívül magas. Az óvoda, az iskola a szociális eredetű hátrányokat – nemzetközi összehasonlításban példátlan mértékben – tanulási hátránnyá transzformálja. Ez a társadalom alacsony presztízsű csoportjaiba tartozó tanulók számára igazságtalanul hátrányos helyzetet hoz létre. Ugyanakkor veszteséget okoz a társadalom számára is, mert ennek következtében csak részlegesen hasznosul a társadalom adottságpotenciálja.

Fejlesztéspolitika, értékmegőrzés és modernizáció

A fejlesztéspolitika alapelvei a következők kell, hogy legyenek: Az értékmegőrzés és a modernizáció megfelelő aránya, a makro-, mezo- és mikroszintre telepített jog- és feladatkörök egyensúlya, a felülről és alulról induló kezdeményezések szinergiája, az érintettek bevonása a változtatásokba, összhang az uniós irányelvekkel és az EB stratégiai dokumentumaival, a források feletti direkt politikai kontroll tiltása, a korai iskolaelhagyás csökkentése, aktív és felelős állampolgári szerepvállalásra való felkészítés, az intézmények nyitott tanulószervezetekké fejlesztése és abszorpciók kapacitásának növelése.

Hatékonyan együttműködő közoktatás

A közoktatás színvonalát jelentős mértékben befolyásolja a gyerekek, tanulók, szülők, pedagógusok és más szakemberek közötti együttműködések jellege, minősége. A hatékony együttműködések minden résztvevő számára jelentős többletet (tudás, motiváció, együttműködési készség) eredményeznek, és csoport illetve társadalmi szinten is jelentős haszonnal járnak. Ha sikerülne egy hatékonyan együttműködő közoktatási rendszert kialakítanunk, akkor ez a magyar oktatást tartós fejlődési pályára állíthatná. Célszerűnek tűnik tehát, hogy egy közoktatási stratégia a hatékony együttműködésekre kiemelkedő figyelmet fordítson a kutatásoktól a tanulócsoporthoz.

Diákszerep, diákrészvétel

Egy szakszerűsége, tudásra és tudatos társadalmi részvételre alapozott társadalom iskolája csak a *részvételi demokrácia* elvei szerint, tanulók, diákok és tanárai által közösen működtetett demokratikus testületek és eljárások kialakításával működhet hatékonyan. A tényleges demokratizálódás folyamatát egy sor összehangolt intézkedésből álló, *legalább tíz évre tervezett specifikus program* segíthetné.

Az életút-támogató pályaorientáció

A sikeres szakmai életpályához a jelenkori gazdasági, technológiai, munkaerő-piaci körülmények között már nem elegendő egyetlen szakma alapjainak elsajátítása; a rugalmas biztonság (flexicurity) jegyében késznek és képesnek kell lenni a folyamatos alkalmazkodásra, fejlődésre. Ezt szolgálja az életút-támogató pályaorientáció. Az életút-támogató pályaorientációnak, különösen az életpálya-építési készségek

fejlesztésének a minden tanköteles gyermeket, fiatalot elérni képes közoktatás az egyik legfontosabb színtere, így az eddiginél nagyobb figyelmet kell kapnia a közoktatásban.

A nevelés intézményi szerkezete

Az esélyegyenlőtlenségek problémájára „megoldás” az iskolaszervezet módosításával is kereshető. Az iskolaszervezet átalakítása, a szakképzés kezdetének későbbre helyezése, a komprehenzív iskola kialakítása *hosszú távú oktatáspolitikai feladat*, amelyet egy lassú, konzultatív, széles társadalmi bázison zajló döntés-előkészítési folyamatnak kell megelőznie.

Indokolt lenne egy, a modern fejlődéslelektant jobban figyelembe vevő, a gyermekek természetes fejlődésének szükségleteire épülő „*struktúrapolitika*” kialakítása, amely fokozatosan lebontaná a merev határokat az egyes fokozatok és típusok között.

A tézisek megtalálhatók az agoraoktatas.hu weboldalon és Oktatáspolitikai alapvetések c. kiadványunkban.

„Olvasásra ajánlom az oktatási államtitkárság munkatársainak, hogy módjuk legyen viszonyulni a tézisekhez; a pártoknak, hogy módjuk legyen megfontolni koncepciójuk kialakításakor; a pedagógus-szakszervezetek vezetőinek, hogy módjuk legyen viszonyulni hozzá; a tankerületi igazgatóknak, hogy a jelenlegi gyakorlattól eltérő szempontokat is fontoljanak meg; a médiumok szerkesztőinek, hogy a nyilvánosság figyelmét felhívják a tézisekre.”

Kereszty Zsuzsa

„Az Agórában találkozott különböző életkorú, különböző tapasztalatú, különböző álláspontokhoz hű pedagógusok hosszasan egyeztetett álláspontjának tükrö ez a munka, igazolandó: lehet megegyezni.”

Trencsényi László

„Ajánlom a kötetet mindazoknak, akiket érdekel, hogy milyen úton lehet a kreativitás kibontakoztatásához, az örömteli munkához szükséges demokratikus légkört teremteni az iskolákban.”

Pásztor Erzsébet

„Nagy segítség, sorvezető mindenkinek, aki oktatási területen koncepciót, fejlesztési tervet dolgoz ki vagy véleményez.”

Juhász Ágnes

www.agoraoktatas.hu